

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Uplatňovanie a monitorovanie Dohovoru Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím inštitúciami EÚ a úloha EHSV“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2013/C 44/05)

Spravodajca: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 26. apríla 2012 rozhodol vypracovať podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Uplatňovanie a monitorovanie Dohovoru Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím inštitúciami EÚ a úloha EHSV“.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 23. novembra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 485. plenárnom zasadnutí 12. a 13. decembra 2012 (schôdza z 12. decembra) prijal 144 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV vyzýva Radu, aby obnovila rokovania o uzavretí Opčného protokolu k Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, aby sa zabezpečilo, že zdravotne postihnutí občania EÚ budú v plnej miere využívať svoje práva podľa dohovoru OSN.

1.2 EHSV vyzýva predsedov Európskej rady, Európskej komisie a Európskeho parlamentu, aby v decembri 2013 usporiadali druhú schôdzu o situácii zdravotne postihnutých osôb v EÚ, ktorú budú viesť spoločne s Európskym fórom zdravotne postihnutých, s cieľom preskúmať uplatňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

1.3 EHSV zdôrazňuje skutočnosť, že Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím zahŕňa povinnosti, ktoré si na úrovni EÚ a členských štátov vyžadujú legislatívne a politické zmeny, a že finančná situácia by sa nemala zneužívať ako zámienka na oddialenie opatrení v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím.

1.4 EHSV vyzýva Komisiu, aby uskutočnila podrobné a participatívne preskúmanie uplatňovania stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia ako neoddeliteľnej súčasti budúcej celkovej stratégie EÚ, ktorá by zahŕňala preskúmanie súčasných právnych predpisov, politiky a programov, ako aj vypracovanie nových návrhov.

1.5 EHSV teda vyzýva Európsku komisiu, aby prostredníctvom svojho generálneho sekretariátu vytvorila nástroj na posúdenie vplyvu Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

1.6 EHSV víta skutočnosť, že Rada vytvorila nezávislý systém na presadzovanie, ochranu a monitorovanie vykonávania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a žiada, aby bol tomuto systému pridelený rozpočet, ktorý umožní jeho účastníkom plniť úlohy v úplnej nezávislosti od kontaktných miest.

1.7 EHSV očakáva, že ho Európska komisia požiada o konzultáciu týkajúcu sa ambiciózneho legislatívneho návrhu Európskeho aktu prístupnosti s čo najširšou oblasťou uplatňovania, ktorý bude obsahovať požiadavky na verejných a súkromných poskytovateľov služieb a výrobcov, aby ľuďom so zdravotným postihnutím umožňovali úplnú prístupnosť, a tiež jasnú a obsiahlu definíciu prístupnosti.

1.8 EHSV víta, že do „Digitálnej agendy“ boli zaradené právne predpisy týkajúce sa prístupnosti internetových stránok verejného sektora a internetových stránok poskytujúcich základné služby verejnosti a očakáva predloženie rozsiahleho súhrnu právnych predpisov v roku 2012.

1.9 EHSV vyzýva Radu a Európsky parlament, aby v nariadeniach týkajúcich sa štrukturálnych fondov, nástroja „Spájame Európu“⁽¹⁾, siete TEN-T, programu Horizont 2020⁽²⁾, programu Práva a občianstvo a programov v oblasti rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci posilnili alebo zachovali ustanovenia v prospech zdravotne postihnutých osôb, a to prijatím opatrení, ktoré zabezpečia účasť osôb so zdravotným postihnutím prostredníctvom finančnej podpory a budovania kapacít.

⁽¹⁾ COM(2011) 665 final. ([http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm\(01\):SK:NOT](http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm(01):SK:NOT))

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm

1.10 EHSV vyzýva Európsku službu pre vonkajšiu činnosť, Európsku komisiu a Radu, aby zabezpečili zohľadňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím v zahraničných vzťahoch a medzinárodnej spolupráci, ako aj v medzinárodných obchodných dohodách, a to aj tým, že EÚ a členské štáty zosúladiť svoje postoje k právam osôb so zdravotným postihnutím v rámci rôznych orgánov OSN.

1.11 EHSV vyzýva európske inštitúcie, aby prijali príslušné opatrenia na vykonávanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím v rámci EÚ a preskúmali svoje postupy týkajúce sa zamestnávania, pracovných podmienok, náboru zamestnancov, školení, prístupnosti budov, pracovného prostredia a komunikačných nástrojov, a tiež požiadaviek na agentúry financované Európskou úniou.

1.12 EHSV berie na vedomie záväzok pána Barrosa z decembra 2011 prerokovať na schôdzi kolégia členov Komisie a generálnych riaditeľov uplatňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a žiada, aby sa tieto otázky zaradili do programu rokovania každý rok.

1.13 EHSV víta usporiadanie pracovného fóra, na ktorom sa môžu stretnúť zástupcovia kontaktných miest štátnej správy, koordinačného mechanizmu a nezávislých mechanizmov z EÚ a členských štátov zodpovedných za uplatňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ako aj občianskej spoločnosti a vyjadruje svoj záujem zúčastňovať sa na ďalších schôdzach.

1.14 EHSV očakáva, že sa v roku 2013 bude môcť svojím stanoviskom podieľať na správe EÚ určenej Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím.

1.15 EHSV zastáva názor, že by mal prijať príslušné opatrenia na interné vykonávanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a plnenie z neho vyplývajúcich povinností. Medzi takéto opatrenia patrí podpora zamestnávania ľudí so zdravotným postihnutím v EHSV, zabezpečenie nediskriminačného procesu výberových konaní, zlepšenie prístupnosti budov, internetových stránok, nástrojov IKT a dokumentov; zabezpečenie primeraných úprav pre zamestnancov, členov a expertov, organizovanie školení pre svojich zamestnancov vrátane vydania brožúry o tomto dohovore OSN a zohľadnenie problematiky zdravotného postihnutia vo svojich činnostiach.

1.16 EHSV zdôrazňuje, že je potrebné systematické monitorovanie a uplatňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so

zdravotným postihnutím inštitúciami EÚ, a preto sa zaväzuje zriadiť riadiaci výbor pre uplatňovanie a monitorovanie tohto dohovoru, ktorý bude vyzývať inštitúcie EÚ, aby informovali o svojej práci a bude zhromažďovať reakcie osôb so zdravotným postihnutím prostredníctvom organizácií, ktoré ich zastupujú, ako aj občianskej spoločnosti, aby získal nezávislý pohľad na pokrok dosiahnutý v uplatňovaní dohovoru OSN.

1.17 EHSV navrhuje usporiadať schôdzu o uplatňovaní Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, na ktorej by sa zúčastnili zástupcovia národných hospodárskych a sociálnych rád, organizácií občianskej spoločnosti a vnútroštátnych inštitúcií na ochranu ľudských práv.

1.18 EHSV vyzýva sociálnych partnerov, aby začlenili uplatňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím do kolektívneho vyjednávania na základe dohodnutých usmernení.

2. Úvod

2.1 Medzi osoby so zdravotným postihnutím patria osoby s dlhodobými telesnými, duševnými, kognitívnymi alebo zmyslovými postihnutiami, ktoré v súčinnosti s rôznymi prekážkami môžu brániť ich plnému a účinnému zapojeniu do života spoločnosti na rovnakom základe s ostatnými ľuďmi.

2.2 V Európe je približne 80 miliónov ľudí so zdravotným postihnutím. Podľa údajov Eurostatu je pravdepodobnosť, že budú nezamestnaní, dva až trikrát vyššia, než u ľudí bez zdravotného postihnutia. Iba 20 % ľudí s ťažkým zdravotným postihnutím má prácu oproti 68 % ľudí bez postihnutia. V porovnaní s ľuďmi bez zdravotného postihnutia je pravdepodobnosť dosiahnutia vysokoškolského vzdelania u ľudí so zdravotným postihnutím menej než polovičná. V Európe má iba 38 % osôb so zdravotným postihnutím vo veku od 16 do 34 rokov príjem zo zárobkovej činnosti oproti 64 % osôb bez zdravotného postihnutia.

2.3 EHSV pripomína svoje stanoviská na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európska stratégia pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020: obnovený záväzok vybudovať Európu bez bariér“⁽³⁾ a „Mladí ľudia so zdravotným postihnutím: zamestnanosť, začlenenie a zapojenie do spoločnosti“⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 81 – 86.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 2 – 6.

2.4 EHSV konštatuje, že Dohovor Organizácie Spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím a príslušný Opčný protokol boli schválené 13. decembra 2006 v sídle OSN v New Yorku, predložené na podpis 30. marca 2007 a nadobudli účinnosť 3. mája 2008.

2.5 EHSV zdôrazňuje, že dohovor OSN dosiahol širokú medzinárodnú podporu a získal už 154 podpisov a 126 ratifikácií. Opčný protokol dosiaľ získal 90 podpisov a 76 ratifikácií. Dohovor podpísalo všetkých 27 členských štátov EÚ a 24 ho už ratifikovalo.

2.6 EHSV zdôrazňuje, že Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím je súhrnným nástrojom v oblasti ľudských práv, ktorý zahŕňa občianske, politické, ekonomické, sociálne a kultúrne práva. Opätovne prízvukuje, že pre všetky osoby so zdravotným postihnutím musia v plnej miere platiť ľudské práva a základné slobody.

2.7 EHSV zdôrazňuje, že dohovor OSN sa vzťahuje na všetky osoby so zdravotným postihnutím a výslovne uznáva, že viacnásobná diskriminácia na základe postihnutia a iných faktorov, ako je etnická príslušnosť, pohlavie či ekonomická situácia, je zásadný problém, ktorý je možné riešiť iba prostredníctvom multidisciplinárneho prístupu, ktorý zohľadňuje rozdielnu podstatu tejto zložitej formy diskriminácie.

2.8 EHSV zdôrazňuje, že Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím obsahuje ustanovenia týkajúce sa o. i. rovnosti a nediskriminácie, prístupnosti, slobody pohybu a štátnej príslušnosti, prístupu k spravodlivosti, ochrany pred násilím, nezávislého života a začlenenia do spoločnosti, práva na rodinný život, osobnej mobility, vzdelávania, zamestnávania, zdravia, sociálnej ochrany, medzinárodnej spolupráce, civilnej ochrany, ako aj účasti osôb so zdravotným postihnutím na rozhodovacom procese prostredníctvom ich reprezentatívnych organizácií, a zohľadňovania problematiky žien a detí so zdravotným postihnutím.

2.9 EHSV zdôrazňuje, že dohovor OSN zavádza zásadnú zmenu v prístupe k osobám so zdravotným postihnutím, pretože sa na nich nepozera ako na „objekty“ dobročinnosti a lekárskej starostlivosti, ale ako na „subjekty“, ktoré majú práva a vedú si ich aj nárokovať a prijímať rozhodnutia

o svojom živote na základe dobrovoľného a informovaného súhlasu. Vrátiť osobám so zdravotným postihnutím možnosť vyjadriť sa, rozšíriť ich slobodu voľby a zlepšiť životné príležitosti – to sú hlavné témy dohovoru OSN.

2.10 EHSV víta skutočnosť, že dohovor objasňuje a stanovuje, ako sa všetky kategórie ľudských práv vzťahujú na osoby so zdravotným postihnutím bez ohľadu na to, akú intenzívnu starostlivosť potrebujú a určuje oblasti, v ktorých je potrebné urobiť zmeny v záujme účinného uplatňovania práv osôb so zdravotným postihnutím a ich ochrany.

2.11 EHSV konštatuje, že Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím je prvou medzinárodnou zmluvou v oblasti ľudských práv, ktorú môžu ratifikovať organizácie regionálnej integrácie ako je EÚ, a poukazuje na rozhodnutie Rady z 26. novembra 2009 o uzatvorení Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím Európskym spoločenstvom⁽⁵⁾, na základe ktorého bola Komisia určená ako kontaktné miesto pre otázky vykonávania dohovoru OSN.

2.12 EHSV vyzdvihuje skutočnosť, že rozhodnutie obsahuje zoznam oblastí, ktoré patria do výlučnej alebo spoločnej právomoci Únie. Tento zoznam nie je konečný a časom sa pravdepodobne rozšíri. Medzi oblasti spadajúce do výlučnej právomoci patrí zlučiteľnosť štátnej pomoci s jednotným trhom a spoločným colným sadzovníkom. Medzi oblasti spoločnej právomoci patria činnosti zamerané na boj proti diskriminácii na základe zdravotného postihnutia, voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu, poľnohospodárstvo, železničná, cestná, námorná a letecká doprava, zdaňovanie, vnútorný trh, rovnaká odmena pre mužov a ženy za prácu rovnakej hodnoty, politika transeurópskych sietí a štatistika.

2.13 EHSV berie na vedomie kódex správania dohodnutý medzi Radou, členskými štátmi a Komisiou⁽⁶⁾, ktorým sa medzi Radou, členskými štátmi a Komisiou ustanovujú mechanizmy na vykonávanie dohovoru v súvislosti s jeho rôznymi aspektmi a na zastupovanie v orgánoch zriadených dohovorom, postupy vypracovania správy EÚ určenej Výboru OSN pre práva ľudí so zdravotným postihnutím a postup vytvorenia monitorovacieho systému pre jeden alebo viaceré nezávislé mechanizmy a pre zapojenie občianskej spoločnosti.

⁽⁵⁾ 2010/48/ES.

⁽⁶⁾ 16243/10 z 29. novembra 2010.

3. Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím: dôsledky prvého pristúpenia EÚ k zmluve v oblasti ľudských práv

3.1 EHSV víta skutočnosť, že Európska únia sa podpísaním Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím 23. decembra 2010 po prvýkrát vo svojej histórii stala zmluvnou stranou medzinárodného dohovoru o ľudských právach. Uznáva vedúcu úlohu EÚ a jej členských štátov, ako aj Európskeho hnutia zdravotne postihnutých prostredníctvom Európskeho fóra zdravotne postihnutých pri príprave dohovoru a zastáva názor, že EÚ nesie osobitnú zodpovednosť za zintenzívnenie úsilia pri jeho vykonávaní a monitorovaní a za vytvorenie modelu pre ostatné krajiny na celom svete.

3.2 EHSV vyzýva Radu, aby obnovila rokovania o uzavretí Opčného protokolu k Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý by jednotlivcom a skupinám umožňoval po vyčerpaní všetkých právnych prostriedkov v rámci EÚ podávať sťažnosti Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím, ako to navrhla Komisia v roku 2008, čo by zabránilo medzerám v ochrane osôb so zdravotným postihnutím a odstránilo už existujúce medzery, keby došlo k porušovaniu práv v oblastiach spadajúcich do právomoci EÚ.

3.3 EHSV vyzýva Komisiu, aby zvážila ratifikáciu ďalších zmlúv v oblasti ľudských práv, ako napr. Dohovor o právach dieťaťa, Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, vrátane ich opčných protokolov. Vyzýva EÚ, aby sa zúčastnila na rozhovoroch v súčasnosti prebiehajúcich v otvorenej pracovnej skupine OSN, ktorá uvažuje o vypracovaní novej tematickej dohody OSN v oblasti ľudských práv o právach starších osôb, a aby zabezpečila, že táto práca bude úplne v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

3.4 EHSV uznáva, že Európska únia ako zmluvná strana Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím musí plniť všetky povinnosti stanovené v tomto dohovore v rozsahu svojich právomocí. Sem patrí aj povinnosť pravidelne podávať správy Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím.

3.5 EHSV zdôrazňuje, že články 10 a 19 ZFEÚ a články 21 a 26 Charty základných práv Európskej únie jasne odkazujú na ochranu osôb so zdravotným postihnutím ⁽⁷⁾.

⁽⁷⁾ SEC(2011) 567 final.

3.6 EHSV vyzýva európske inštitúcie, aby zaviedli právne predpisy, opatrenia a programy, pomocou ktorých sa Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím bude v plnej miere uplatňovať v oblastiach, ktoré patria do výlučnej alebo spoločnej právomoci Únie, a aby preskúmali súčasné právne predpisy a opatrenia s cieľom zabezpečiť plnú ochranu všetkých osôb so zdravotným postihnutím v Európskej únii.

3.7 EHSV vyzýva predsedov Európskej rady, Európskej komisie a Európskeho parlamentu, aby v spolupráci s Európskym fórom zdravotne postihnutých usporiadali v decembri 2013 druhú schôdzu o situácii zdravotne postihnutých osôb v EÚ, ktorá sa zameria na uplatňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím ⁽⁸⁾.

3.8 EHSV víta, že v decembri 2012 usporiada Európsky parlament spolu s Európskym fórom zdravotne postihnutých Európsky parlament osôb so zdravotným postihnutím, ktorého výsledky budú zahrnuté do správy EÚ určenej Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím.

3.9 EHSV vyzýva európske inštitúcie, aby prijali príslušné opatrenia na vykonávanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím v rámci EÚ, a to:

- podporovať zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím v inštitúciách EÚ a vypracovať opatrenia na zosúladenie pracovného a rodinného života,
- preskúmať vnútorné predpisy, postupy a pracovné metódy, aby sa zdravotne postihnutým zamestnancom zabezpečili rovnaké príležitosti,
- zabezpečiť, aby v procese výberových konaní mali osoby so zdravotným postihnutím možnosť súťažiť s uchádzačmi bez zdravotného postihnutia za rovnakých podmienok, a to uskutočnením primeraných úprav,
- zabezpečiť primerané úpravy pre všetkých zamestnancov so zdravotným postihnutím, ak sú pri ich každodennej práci potrebné, a to vrátane osobnej asistencie, tlmočenia z a do posunkovej reči, vhodnej prepravy atď.,

⁽⁸⁾ Schôdzu, ktorej témou bola situácia zdravotne postihnutých osôb v EÚ, zvolal predseda Európskej komisie José Manuel Barroso 6. decembra 2011. Zúčastnili sa na nej predseda Európskej rady Herman Van Rompuy, predseda Európskeho parlamentu Jerzy Buzek a predseda Európskeho fóra zdravotne postihnutých Yannis Vardakastanis.

- zabezpečiť prístup k odbornému a celoživotnému vzdelávaniu,
- zlepšiť prístupnosť budov, internetových stránok, nástrojov IKT a dokumentov,
- zabezpečiť, aby všetky agentúry EÚ a orgány financované Európskou úniou, vrátane európskych škôl, dodržiavali Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím,
- zabezpečiť zapojenie organizácií osôb so zdravotným postihnutím do prípravy právnych predpisov a opatrení, vrátane primeraného financovania.
- zaradili ustanovenia o prístupnosti do nástroja „Spájame Európu“ a nariadenia o TEN-T ⁽¹¹⁾,
- zabezpečili, že program Horizont 2020 ⁽¹²⁾ zaručí, že výskum financovaný Európskou úniou bude zahŕňať osoby so zdravotným postihnutím tým, že sa bude podporovať zapojenie užívateľov a dostupnosť výsledkov výskumu a budú rozvíjať nové a inovatívne nápady ako začleniť Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím do právnych predpisov a politiky EÚ, vrátane tých, ktoré sa týkajú zamestnanosti,
- zahrnuli ustanovenia vzťahujúce sa na zdravotné postihnutie do svojich programov rozvojovej a humanitárnej pomoci.

4. Uplatňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím inštitúciami EÚ a členskými štátmi

4.1 EHSV vo svojom uznesení z 21. septembra 2011 uvítal Európsku stratégiu pre oblasť zdravotného postihnutia 2010 – 2020 ako dôležitý nástroj uplatňovania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím v Európskej únii, pričom vyzval Európsku komisiu, aby zabezpečila, že v súčasnosti platná i budúca sekundárna legislatíva bude rešpektovať ustanovenia dohovoru OSN a umožní osobám so zdravotným postihnutím zapojenie a účasť ⁽⁹⁾.

4.2 EHSV žiada dôkladné a participatívne preskúmanie vykonávania stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia, ako aj stanovenie nových cieľov.

4.3 EHSV vyzýva Radu a Európsky parlament, aby začlenili uplatňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím do viacročného finančného rámca EÚ a zabezpečili, že ani jediný cent sa nevynaloží na neprístupné projekty alebo infraštruktúru.

4.4 EHSV vyzýva Radu a Európsky parlament, aby:

- posilnili alebo zachovali ustanovenia zamerané na implementáciu Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím v nariadeniach týkajúcich sa štrukturálnych fondov, najmä čo sa týka podmienenosti *ex ante* ⁽¹⁰⁾, zásad partnerstva a horizontálnych zásad,

4.5 EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby vytvorila mechanizmus, ktorý bude oceňovať excelentné zosúladenie projektov financovaných Európskou úniou s dohovorom OSN, pokiaľ ide o vypracovanie riešení bezbariérovosti a začleňovania osôb so zdravotným postihnutím.

4.6 EHSV pripomína ustanovenia k zdravotnému postihnutiu obsiahnuté v stratégii Európa 2020, najmä čo sa týka tretieho piliera o sociálnom začlenení, ako aj digitálnej agendy a žiada, aby sa uplatňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím zohľadňovalo vo všetkých hlavných iniciatívach.

4.7 EHSV je znepokojený negatívnym dosahom úsporných opatrení zavedených v mnohých členských štátoch EÚ na osoby so zdravotným postihnutím a na ich rodiny, ktoré vedú k ďalšiemu sociálnemu vylúčeniu, diskriminácii, nerovnosti a nezamestnanosti a zdôrazňuje, že kríza by sa nemala využívať na odloženie uplatňovania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

4.8 EHSV vyzýva Európsku radu, aby prijala skutočnú stratégiu pre rast, ktorá bude obsahovať opatrenia v prospech znevýhodnených skupín, ako sú osoby so zdravotným postihnutím, vrátane opatrení na stimulovanie pracovných príležitostí, podporu služieb, ktoré im pomáhajú žiť nezávisle a zúčastňovať sa na spoločenskom živote, pričom treba brať do úvahy aj situáciu osôb, ktoré sa stali zdravotne postihnutými v staršom veku, ako aj na rozvoj prístupnej infraštruktúry.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 81 – 86.

⁽¹⁰⁾ Návrh Komisie už obsahuje podmienky *ex ante*, pokiaľ ide o Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, prístupnosť a nezávislý život.

⁽¹¹⁾ COM(2011) 665 final.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm

4.9 EHSV vyzýva členské štáty, aby prijali opatrenia, ktoré zabezpečia, že osoby so zdravotným postihnutím budú mať prístup na trh práce, a to prostredníctvom finančných stimulov pre podniky, opatrení v prospech podnikania, možnosti vstúpiť do zamestnania a vystúpiť z neho, a že budú mať prístup k sociálnej ochrane a právam pracovníkov.

4.10 EHSV očakáva, že ho Európska komisia požiada o konzultáciu týkajúcu sa jej návrhu ambiciózneho Európskeho aktu prístupnosti (*European Accessibility Act*) s čo najširšou oblasťou uplatňovania, ktorý bude obsahovať požiadavky na verejných a súkromných poskytovateľov služieb a výrobcov, aby umožnili ľuďom so zdravotným postihnutím úplnú prístupnosť, a tiež jasnú a obsiahlu definíciu prístupnosti tak virtuálneho, ako aj zastavaného prostredia umožňujúcu interoperabilitu a kompatibilitu s podpornými technológiami a zodpovedajúcu európskym normám.

4.11 EHSV vyzýva Radu, aby pokračovala v práci na návrhu smernice o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na pohlavie, náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu a aby tento návrh zladila s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím tým, že do neho zaradiť definíciu zdravotného postihnutia a diskriminácie na základe vzťahu k inej osobe, zakáže diskrimináciu pri prístupe k finančným a poisťovacím službám, bude sa zaoberať prístupom ku vzdelaniu a jasne oddelí pojem primeraného prispôsobenia na zabezpečenie individuálneho prístupu od pojmu povinnosti, ktorý zahŕňa povinnosť predvídať a povinnosť voči určitej skupine.

4.12 EHSV zdôrazňuje, že potreby osôb so zdravotným postihnutím by sa mali začleniť do všetkých programov, stratégií a opatrení na úrovni EÚ so zameraním na ženy, deti, diskriminované skupiny, ako sú etnické alebo náboženské menšiny, homosexuáli alebo lesbičky a starší ľudia.

4.13 EHSV zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť maximálnu mieru zhody s internými právnymi predpismi a jednotlivými oblasťami politiky EÚ zohľadňovaním Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím v jej vonkajších vzťahoch a programoch rozvojovej a humanitárnej pomoci, a to aj prostredníctvom vypracovania účelových usmernení.

4.14 EHSV osobitne vyzýva EÚ, aby v diskusiách, ktoré sa vedú v OSN a ktoré majú dosah na práva osôb so zdravotným postihnutím, skoordinovala svoj postoj s postojom členských štátov, a to tak, že zabezpečí, že postoj EÚ k rámci cieľov nadväzujúcich na rozvojové ciele tisícročia bude zohľadňovať

ľudské práva osôb so zdravotným postihnutím a tieto osoby budú uvedené v celkovej revízii politiky, ktorá sa uskutočňuje každé štyri roky.

4.15 EHSV vyzýva EÚ, aby svoju angažovanosť v presadzovaní Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím preniesla aj do iných prebiehajúcich multilaterálnych fór, napr. do rokovaní o reforme a liberalizácii predpisov o autorských právach, ktoré v súčasnosti prebiehajú vo Svetovej organizácii duševného vlastníctva.

4.16 EHSV oceňuje doteraz vykonanú prácu, pokiaľ ide o politický dialóg medzi USA a EÚ o reforme politiky v oblasti zdravotného postihnutia v rámci nového transatlantického programu a vzhľadom na blížiacu sa ratifikáciu v USA vyzýva na zváženie zintenzívnenia transatlantického dialógu o politike v oblasti zdravotného postihnutia s cieľom naďalej prispievať k dosahovaniu pokroku v celosvetovom procese reforiem.

4.17 EHSV žiada Európsku komisiu, aby na každom generálnom riaditeľstve zabezpečila, že príslušné útvary dostanú za úlohu zaradiť uplatňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím do prípravy opatrení a právnych predpisov.

4.18 EHSV žiada generálny sekretariát Komisie, aby pre všetky nové legislatívne návrhy vypracoval nástroj na hodnotenie vplyvu týkajúceho sa práv ľudí so zdravotným postihnutím a aby do školenia nových zamestnancov a preškoľovania zaradil modul na tému Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

4.19 EHSV zdôrazňuje, že podľa odseku o) preambuly a článku 4.3 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím musia mať tieto osoby možnosť aktívne sa podieľať na všetkých politických a rozhodovacích procesoch, opatreniach a programoch týkajúcich sa osôb so zdravotným postihnutím a vyzýva inštitúcie EÚ a vlády jednotlivých členských štátov, aby zaviedli náležité postupy.

5. Monitorovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím v EÚ

5.1 EHSV konštatuje, že v článku 33 ods. 2 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím sa od zmluvných strán vyžaduje, aby určili alebo ustanovili na vnútroštátnej úrovni systém zahŕňajúci jeden, prípadne viac nezávislých mechanizmov na „presadzovanie, ochranu a monitorovanie vykonávania tohto dohovoru“.

5.2 EHSV vyzýva Radu, aby svojím rozhodnutím takýto systém oficiálne zriadila.

5.3 EHSV zdôrazňuje, že pri určovaní alebo ustanovovaní týchto mechanizmov musia zmluvné strany prihliadať na parížske zásady týkajúce sa postavenia a činnosti vnútroštátnych inštitúcií na ochranu a podporu ľudských práv.

5.4 EHSV požaduje najmä nezávislosť systému od kontaktných miest a koordinačného mechanizmu stanoveného v EÚ, určenie úloh každého účastníka systému a stanovenie rozpočtu, ktorý im umožní plniť úlohy.

5.5 EHSV zdôrazňuje, že je potrebné vytvoriť jasné pravidlá pre štruktúrované konzultácie účastníkov systému v rámci ich príslušných úloh, najmä pokiaľ ide o prípravu právnych predpisov.

5.6 EHSV uznáva, že podľa článku 33 ods. 3 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím musí byť občianska spoločnosť, najmä osoby so zdravotným postihnutím a ich reprezentatívne organizácie, zapájaná do procesu monitorovania a plne sa na ňom zúčastňovať, vrátane kontaktných miest a koordinačného mechanizmu stanoveného Radou na uplatňovanie tohto dohovoru.

5.7 EHSV sa domnieva, že Európske fórum zdravotne postihnutých ako európska zastrešujúca organizácia zastupujúca 80 miliónov občanov so zdravotným postihnutím v Európe, by malo byť na európskej úrovni zapojené do monitorovania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a do všetkých politických a rozhodovacích procesoch na úrovni EÚ týkajúcich sa života osôb so zdravotným postihnutím.

5.8 EHSV je presvedčený, že partnerstvo je nástrojom udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja a musí sa zakladať na dlhodobej perspektíve skutočnej účasti občianskej spoločnosti, čo zahŕňa aj neustále budovanie kapacít všetkých partnerov, ako aj poskytovanie primeraných prostriedkov na účasť⁽¹³⁾.

5.9 EHSV vyzýva EÚ, aby do svojho budúceho programu financovania v rámci programu Práva a občianstvo vyčlenila prostriedky na podporu uplatňovania Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorá by mala zahŕňať aj budovanie kapacít a dostatočné financovanie zastupiteľských organizácií zdravotne postihnutých osôb.

5.10 EHSV uznáva, že je dôležité vytvoriť systém na úrovni EÚ, ktorý by bol v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, aby sa krajiny mimo EÚ, najmä tie, ktoré patria medzi regionálne organizácie, mohli systémom EÚ riadiť.

5.11 EHSV zdôrazňuje, že EÚ musí podať svoju prvú pravidelnú správu Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím začiatkom roka 2013 a očakáva, že s ním a celým radom zainteresovaných strán, vrátane občianskej spoločnosti a najmä hnutia zdravotne postihnutých bude Európska komisia konzultovať jej prípravu.

5.12 EHSV víta všetky opatrenia, ktoré Európska komisia a Eurostat navrhujú na zlepšenie a zintenzívnenie zberu údajov a podrobnej štatistiky a ukazovateľov v oblasti zdravotného postihnutia s cieľom vytvoriť účinnejšie opatrenia a lepšie monitorovať ich vykonávanie. EHSV so záujmom očakáva zverejnenie údajov z ad hoc modulu o zdravotnom postihnutí v rámci prieskumu pracovných síl z roku 2011 a vyzýva Komisiu, Eurostat, Agentúru pre základné práva a členské štáty, aby systematicky zaraďovali otázky týkajúce sa zdravotného postihnutia do všetkých hlavných prieskumov a vypracovali špecifický prieskum a ukazovatele, pomocou ktorých by bolo možné sledovať interakciu medzi osobami so zdravotným postihnutím a prekážkami, s ktorými sa každodenne stretávajú, a tiež dosah politických nástrojov určených na odstránenie týchto prekážok.

5.13 EHSV vyzýva EÚ a členské štáty, aby pre orgány verejnej správy na všetkých úrovniach, súkromné podniky, médiá, univerzity a výskumné ústavy, školy, sociálne a zdravotnícke služby organizovali kampane na zvyšovanie povedomia o právach a povinnostiach zakotvených v Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

5.14 EHSV vyzýva členské štáty, aby zabezpečili vykonávanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím na rôznych úrovniach rozhodovania zapracovaním jeho ustanovení do právnych predpisov, opatrení a administratívnych rozhodnutí a vypracovaním akčných plánov pre ľudí so zdravotným postihnutím, ktoré budú v súlade s dohovorom OSN.

5.15 EHSV nabáda na partnerstvo medzi odborovými zväzmi, organizáciami zamestnávateľov, organizáciami sociálneho hospodárstva a organizáciami osôb so zdravotným postihnutím s cieľom podporiť prístup osôb so zdravotným postihnutím k zamestnaniu v súlade s dohovorom OSN.

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 1 – 9

6. EHSV a Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím – interné uplatňovanie

6.1 EHSV zastáva názor, že by na interné vykonávanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a plnenie z neho vyplývajúcich povinností mal prijať príslušné opatrenia. Patrí k nim najmä:

- podpora zamestnávania osôb so zdravotným postihnutím v EHSV, a to aj prípravou programu stáží a podporovaním využívania detašovaných národných expertov so zdravotným postihnutím,
- zabezpečenie nediskriminačného procesu výberových konaní pre uchádzačov so zdravotným postihnutím,
- zabezpečenie prístupu osôb so zdravotným postihnutím k službám zamestnanosti, ako aj odbornému a celoživotnému vzdelávaniu,
- zlepšenie prístupnosti budov, internetových stránok, nástrojov IKT a dokumentov,
- uskutočnenie primeraných úprav vrátane osobnej asistencie pre zamestnancov, členov a expertov,
- organizovanie školení pre zamestnancov výboru s cieľom zvyšovať povedomie o problematike zdravotného postihnutia a o príslušnom dohovore OSN, a to aj prostredníctvom prípravy brožúry a videa o zohľadňovaní uplatňovania tohto dohovoru,
- účasť v medziinštitucionálnej pracovnej skupine o uplatňovaní Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím,
- zohľadňovanie problematiky zdravotného postihnutia vo svojich činnostiach.

6.2 EHSV zdôrazňuje, že problematike práv v oblasti zdravotného postihnutia treba venovať pozornosť vo všetkých stanoviskách výboru, ktoré majú dosah na život osôb so zdravotným postihnutím.

6.3 EHSV zdôrazňuje, že práva zakotvené v Dohovore OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím musí začleniť do práce všetkých svojich odborných sekcií, pretože sa týkajú všetkých oblastí sociálnej, kultúrnej a hospodárskej činnosti.

6.4 EHSV podčiarkuje, že na tento účel je potrebné zriadiť riadiaci výbor pre uplatňovanie a monitorovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, ktorý by vyzýval rôzne inštitúcie EÚ, aby informovali o svojej práci, a zhromažďoval by názory občianskej spoločnosti, najmä Európskeho fóra zdravotne postihnutých ako organizácie zastupujúcej osoby so zdravotným postihnutím, ktoré by použil pri príprave správy EÚ určenej Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím. Zapojením týchto rôznych článkov by riadiaci výbor poskytol nezávislý názor na pokrok v uplatňovaní Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

6.5 EHSV pripomína svoju úlohu pri upevňovaní demokratickej legitímnosti EÚ zdôrazňovaním participatívnej demokracie, ako aj úlohy organizácií občianskej spoločnosti.

6.6 EHSV požaduje, aby bol vytvorený orgán, ktorý by podnecoval a koordinoval dialóg medzi inštitúciami a útvarmi EÚ a občianskou spoločnosťou o uplatňovaní Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím na úrovni EÚ.

6.7 EHSV navrhuje, aby svojím stanoviskom mohol prispieť k správe, ktorú EÚ predloží výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím.

V Bruseli 12. decembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON